

nagy ára van. S bár ez az ár erőinkhez és adottságainkhoz van mérve, mégsem mondhatjuk azt, hogy teljesen mindegy, vagy egészen egyre megy. Jézus, a mi példaképünk, ezerszer nézett a gonosz szemébe s megmaradt jónak. Minket egy-két eset is olyan könnyen megingat. Jézus találkozott az ármánykodó gyűlölettel és kitartott a szeretet mellett. Jézust próbára tette sajátos helyzetében az élet, és minden próbát dicsőségesen állott ki. Mi olyan könnyen állunk a gyűlölet szolgálatába és oly hamar megrendülünk az életpróbák súlya alatt. Pedig csak annyival vagyunk kisebbek Jézusnál, amennyivel kisebbek feladataink is ebben a tekintetben.

Annak a keresztyény embernek lesz a legszebb, legmagasztosabb és legboldogítóbb húsvétja, aki komolyan számolva méri fel ezt, s aztán boldogan, önfeledten adja bele testi és lelki tehetségeit az Isten akarata szerinti élet szolgálatába, mondván: Uram! Én keresem és cselekszem a jót; vágyom a szeretetre és igyekszem valósítani azt; imádkozom és dolgozom a földi békességért és jóakaratéért. Engedd hát hinnem rendületlenül, hogy így az én egyszerű életem is, általad és veled, győzedelmet nyer! Amen.

SZÉN SÁNDOR

A TISZTA LELKIISMERET SZERINTI ÉLET

ApCsel 24,16

Úgy szöknek az évek, mint a tűnő álom, suhanó madárként szállnak az esztendők. Szinte észrevétlenül a bölcsőben szendergő gyermekből ifjú lesz, s a bölcső fölé hajoló édesapából fehérhajú nagyapó. Rohan az idő szekere, viszi életünket magával, és még a nagy állomásoknál sem áll meg. Az időnek nincsen pályaudvara, állomása, ahonnan kiindul s ahová visszatér, a végtelenségből jön és a végtelenségbe megy. Ilyet csak mi emberek ismerünk, akik bár együtt haladunk vele, mégis, ha csupán gondolatban is, de meg-megállunk, belemerülünk a múlt emlékeibe vagy a jövőtöt fürkesszük, s ilyenkor mondjuk, nem érezzük az időt.

Minden évkezdés egy-egy állomást jelöl az ember életében, ahonnan egyszerre visszatekintünk és előrenézünk. Lelkünk felölti a mitológiai Janusz-arcot. Bennünk a múlt, jelen és jövő összeállkozik. Eletre kelnek a tovatűnt esztendő 365 napjának küzdelmei, álmatlan éjszakáinak vívódásai, beteljesült vagy tüneménynek bizonyult álmai, elért vagy meghíúsult vágyai, törekvések, sikerek és bukások, örömök, felemelő pillanatok, szenvedés, fájdalom, bánat, szomorúság, keserűség, gyász, gondtalan és aggodalmas órák, derűs vagy borúlátó napok.

És ugyanígy vagyunk a jövővel is, mely a maga eljövendő titkaival, reményeivel, terveivel, boldogság-álmaival, céljaival, virágzó tavaszával megmozgatja képzeletünket, szeretnénk megtudni, hogy milyen lesz az ismeretlen holnap. Az emberben ilyenkor mindig két oldala van az életnek és időnek.

Arra ami volt, ami elmúlt, olykor fájó szívvel, máskor pedig örömmel, mindent visszasíró lélekkel emlékezünk. De legyen bár fájdalmas a múltra való visszaemlékezés, vagy töltsse el szívünket az öröm, az új esztendőnek első vasárnapján, mégis mindannyiunk lelkét valamilyen különös nyugalom érzése hatja át. A templom áhítatában újra hallani véljük gondviselő Atyáknak azt az ismerős, simogató, biztató, halk és szelíd hangját, amellyel a tovatúnt esztendőben is szólott hozzánk, valahányszor segítségül hívtuk.

Egy esztendő az örökkévalóság homokóráján nem nagy idő, de az ember életében mégis jelentős távolság. A megtett és hátralévő életútnak egy-egy mérföldje, összetevője. Valahányszor egy emberi életet akarunk kiértékelni, legyen az tudós vagy egyszerű halandó, az első, amit megállapítunk róla, hogy hány évet élt. Az emberi élet értékét azonban nem az évek száma szabja meg, hanem annak minősége. Érdeklődésünk középpontjában tehát ilyen értelemben nem az áll, hogy valaki hány évet élt, hanem az, hogy milyen életet élt. Milyen volt a magatartása, viszonyulása az élethez, munkájához, hivatásához, Istenhez és embertársaihoz. Az esztendő, mint egysége az emberi életkor időbeli felmérésének, csupán csak távolság, keret. Ennek nagysága, terjedelme nem tőlünk függ, Isten határozza ezt meg, ő méri ki mindenkinek. De azt, hogy ez a keret milyen képet zár magába, mit örökít meg az utókor számára, az már a mi alkotó és önmegvalósító munkánknak az eredménye. Így is mondhatnánk: ki-ki saját életének a művésze. Tőlünk függ, rajtunk áll vagy bukik, hogy életünkből lesz-e remekmű, vagy értéktelen marad. Ezeknek ismeretében kell hát útnak indulnunk ebben az esztendőben is. Mit tegyünk ennek érdekében? Erre felel nekünk az alapgondolatunkat képező apostoli életprogram: „Ebben gyakorolom pedig magamat, hogy botránkozás nélkül való lelkiismeretem legyen az Isten és az emberek előtt mindenkor.“

Az esztendő első napján vajon mi más adhatna célratörőbb ösztönzést, ha nem éppen a felolvasott bibliai vers? Szükséges-e vajon egyáltalán magyarázni ezt az önmagában olyan beszédes, magasztos élethivatást, nemes célkitűzést, igaz keresztényi magatartást magában hordozó gondolatot? Lehet-e nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb emberi életet elképzelni, mint amikor az ember minden lépése, minden cselekedete, minden szava, minden gondolata, szívének minden érzése ebben az apostoli életprogramban teljesedik ki? Úgy élni, hogy mindenkor feddhetetlen lelkiismeretünk legyen Isten és az emberek előtt, micsoda magasrendű élet az ilyen!

Ha kimondunk egy szót, ha valamilyen tettet hajtunk végre, utána mindig észleljük ennek visszatükröződését önmagunkban. Szavaink, tetteink milyenségétől függően nyugodt vagy kellemetlen érzés támad bennünk. Minek az eredménye ez? Annak, hogy a belső bíró, a lelkiismeretünk nem alszik bennünk, normálisan működik. Százszor megtörténik, hogy a fordított eset áll fenn. A rosszat is éppen olyan természetességgel tesszük, mint más a jót. És ekkor van a nagy baj. Amikor ártal-

maink, sértéseink és egyéb rossz cselekedeteink nyomán hallgat bennünk minden, nem vádol, nem nyugtalanít, nem zavar semmi. Azt jelenti, hogy nem halljuk a lelkiismeret hangját, mely különben pontosan jelzi erkölcsi életünk legkisebb zavarait, rendellenességeit. Éppen ezért van szükség arra, hogy lelkiismeretünk mindig működőképes legyen. Hogyan tudjuk ezt biztosítani magunknak? Úgy, hogy naponként elvégezzük lelkiismeretünk ellenőrzését, egyszóval neveljük azt. Jó példa erre Franklin Benjámín, a nagy amerikai tudós módszere. Az életet, mint Istentől kapott drága ajándékot az önmaga és mások iránti legmesszebbmenő felelősség tudatában fogta fel. Ennek szellemében arra törekedett, hogy nap mint nap teljesebben élje meg élethivatását. Ezért naponta elkészítette lelkiismerete mérlegét. Naplót vezetett, melynek egyik oldalára a jótetteket, másikra mulasztásait, rossz cselekedeteit írta fel. Este egyenleget készített, s a következő nap már arra figyelt, hogy mit kell és mit nem szabad tennie.

Az esztendő első napján nekünk is jó példát szolgáltat az egykori tudós lelkiismeret vizsgálatának komolysága. Mögöttünk áll egy esztendő a maga teljes ismeretében, s előttünk az ismeretlen jövő. Készítünk mi is mérleget a múlttól, mi volt benne és mennyi volt benne a jó és a rossz, vigyük tovább az előbit, s igyekezzünk, hogy az utóbbi mind kisebb tért töltsön ki életünkben.

„A múlt emlékezete a jövőt szolgálja“ mondotta egy keresztény tudós. Igen, a múlt a maga felmérhetetlen tanulságaival a jövőt szolgálja. Nemcsak a példaképek élete, nemcsak a jóság, az emberség, hanem mintegy örök tiltásként a rosszindulat, háládatlanság, káröröm, harag, gyűlölet, irigység. Ezért kell visszaemlékeznünk a múltra, hogy tükrében megláthassuk igazi önmagunkat, életünk árnyékos oldalait, amikor alvó lelkiismerettel jártuk az élet útjait. Emlékezzünk hát és a megkezdett esztendőben lelkiismeretünk értékszűrőjén csak azokat a szavakat, cselekedeteket engedjük át, amelyek felemelik, építik, jobbá, igazabbá, és emberségesebbé teszik életünket, mert élni csak így érdemes. Törekedjünk ebben az esztendőben olyan életet élni, hogy mindig és minden körülmény között tiszta, nyugodt, botránkozás nélkül való lelkiismeretünk legyen Isten és az emberek előtt.

Azt mondja a közmondás: „Ha a vége jó, minden jó“. De vajon lehet-e a vég jó, ha már a kezdet rossz? Jó kell legyen a kezdet ahhoz, hogy jó lehessen a vég is. A futóversenyen is az indulás a legfontosabb. Aki rosszul indul, késve ér célba. Feddhetetlen lelkiismeretű életet mindenki képes élni, ha úgy dönt és döntését azonnal foganatosítja. A határozott döntés sohasem időszerűbb, mint ma, az esztendő első napján. Az élet különböző területén terveket készítenek, hogy minél eredményesebb legyen a munka. A vallásos ember életervét maga Jézus készítette el, és textusunkban Pál apostol erre hívja fel a figyelmünket. Ez az életterv egy egész életre nézve kötelezően érvényes. Tudatában vagyunk, hogy nem könnyű az igaz keresztényi élet, hogy nehéz embernek lenni. De boldogítson az a tudat, hogy nem vagyunk egyedül, velünk az Isten; van eszközünk: a vallás, a Biblia; van útmutatónk: Jézus, a próféták és apostolok; és van segítségünk: embertársaink, szüleink, nevelőink, hitvédő eleink példaképe, szelleme. Ha mindezeket igénybe vesz-

szük, akkor bizonyára sikerülni fog úgy élnünk az új esztendőben, hogy mindenkor botránkozás nélkül való lelkiismeretünk legyen Isten és az emberek előtt. Ámen.

A MEGBOCSÁTÁS

Mt 18, 21—22

A keresztény ember legszebb imádsága a Miatyánk. Bár rövid, mégis teljes az egész. Megvan benne mindaz, ami az imádkozó lelket kielégíti, megnyugtatja, felemeli. Valahányszor elmondjuk, valami különös nyugalom tölti el lelkünket.

Van azonban ebben az imádságban egy mondat, egy gondolat, ami felébreszti, megszólaltatja bennünk a lelkiismeret szavát, ha azt nem színből, hanem szívből, őszintén, igazán vesszük ajkunkra. Vajon nem dobban-e nagyobbat a szívünk, amikor kimondjuk: „És bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk azoknak, akik ellenünk vétkeztek“? Azt hiszem sokszor van okunk, hogy ezt a kérést szorongva mondjuk el. Chrysostomos szerint, az őskeresztény egyházban a hívek sokszor ezt a részt kihagyták az Úri imádságból, mert attól féltek, ha ezt a feltételt nem tudták teljesíteni, bűnt követnek el a kéréssel is. Gyakran mi sem teljesítjük ezt a feltételt, csak élvezzük a megbocsátást anélkül, hogy mások iránt gyakorolnánk. Gondoljunk arra, hányszor bocsát meg Isten nekünk, hiszen lelkiismeretünk tiltása ellenére is megsértjük az Ő törvényeit és a jó helyett rosszat cselekszünk. És ahelyett, hogy a testvériség szellemében, békés egymásmellettségben élünk, egymás farkasának bizonyulunk. Isten mégis mindezeket atyai türelemmel nézi el, bocsátja meg nekünk. Csak bennünk emberekben nem lenne egy szemernyi jóindulat a megbocsátásra? S vajon miért? Talán azért, mert túlságosan önérzetesek vagyunk, hiú büszkeségből, vagy attól félünk, hogy megcsorbul a tekintélyünk, csökken emberi értékünk, ha a rosszat jóval viszonyozzuk, vagy talán igazságtalanok leszünk önmagunkkal szemben, ha a sérelmet megbocsátással és nem megtorlással fizetjük?! Ha így gondolkozunk, akkor ránk nézve is érvényes Jézus megállapítása: „Ha a ti igazságotok nem több az írástudók és farizeusok igazságánál, semmiképpen sem mehettek be a mennyeknek országába.“

Már pedig ez sokszor van így, mert az emberek nem egyszer fedkeznek meg, vagy kizárják magatartásukból a szív legdrágább gyöngyszemét: a megbocsátó szeretetet. Semmi sem igazolja ezt jobban, mint Jézusnak a gonosz szolgáról szóló és beszédem alapját képező példázata.

A király szolgáinak adósságát számba akarta venni és ezért maga elé hivatta őket. Közöttük volt egy, aki igen nagy összeggel, tízezer talentummal tartozott, s mivel nem tudott fizetni, a király megparancsolta, hogy a törvényes eljárások értelmében, mint fizetni nem tudó adóst, a